

حرف روز

مذاکره یا بازی با زمان؟

این روزها دوباره بحث مذاکره داغ شده است. عده‌ای می‌پرسند اگر آمریکا پای میز آمده، چرا هنوز فضا پر از تهدید و فشار است؟ آیا واقعاً دنبال توافق است یا فقط می‌خواهد شرایط را مدیریت کند؟ وقتی واشنگتن از یک سو پیام مذاکره و دیپلماسی می‌دهد و از سوی دیگر سیاست فشار و تهدید را پیگیری می‌کند، پس به دنبال چه هست اصلاً؟

پاسخ به این سوال ها مبتنی بر تجربه سال‌های گذشته برای افکار عمومی ایران کاملاً روشن است. اساساً از خروج آمریکا از برجام در دوره دونالد ترامپ تا ادامه همان فشارها در دوره دموکرات‌ها، تفاوت چشمگیری در اصل ماجرا دیده نشده است. دولت‌ها یک به یک عوض شدند، برنامه هسته‌ای ایران طبق پروتکل‌های آژانس ادامه پیدا کرد و حتی در برهه‌ای ذیل توافقنامه برجام بسیار محدود هم شد اما تحریم‌ها تقریباً همواره ثابت ماندند. همین سابقه باعث شده ایران با احتیاط به مذاکره توجه کند.

وقتی هم‌زمان با دیپلماسی، ناوهای آمریکایی در منطقه جابه‌جا می‌شوند و مقام‌های واشنگتن از «سایر گزینه‌های روی میز» صحبت می‌کنند، طبیعی است که این سؤال شکل بگیرد: اگر قرار است گفت‌وگو راه‌حل باشد، این حجم از تهدید برای چیست؟ چرا که در واقع مذاکره معمولاً در فضایی انجام می‌شود که طرفین احساس امنیت نسبی داشته باشند، نه اینکه در فضای آشوبناک دائماً تهدید وجود داشته باشد.

از طرف دیگر، محتوای درخواست‌های آمریکا هم ابهام‌ها را بیشتر کرده است. صحبت از محدودیت‌های گسترده هسته‌ای و کنترل توان دفاعی ایران مطرح می‌شود، اما خبری از رفع واقعی تحریم‌ها دیده نمی‌شود. و این یعنی انگار طرف آمریکایی اصلاً جدی نیست. در این میان، اظهارات برخی چهره‌های آمریکایی هم قابل توجه است. حرف‌های ناسی پلوسی درباره تأثیرگذاری فشار اقتصادی بر جامعه ایران، یا اعتراف مقام‌هایی که از نقش تحریم در ایجاد نارضایتی سخن گفته‌اند، نشان می‌دهد فشار اقتصادی بخشی از یک برنامه بزرگ‌تر است. این یعنی مذاکره از منظر واشنگتن ابزاری است برای تنظیم فشار و گرفتن امتیاز بیشتر از ایران.

البته در این زمینه واقعیت این است که آمریکا هم محدودیت‌های خاص خودش را دارد. گزینه نظامی بسیار پرهزینه است و هیچ تضمینی برای نتیجه بخش بودن هم ندارد. فشار حداکثری هم در سال‌های گذشته به هدف نهایی اش که شکستن اراده و مقاومت ایران بود، نرسیده است. بنابراین در چنین شرایطی به نظر می‌رسد مذاکره برای واشنگتن راهی است برای مدیریت شکست‌های خود، خرید زمان. همچنین این مذاکرات می‌تواند به مثابه تلاشی برای ادامه دار کردن انقیاد و وابستگی برخی کشور های منطقه و به ویژه رژیم صهیونی به ایالات متحده باشد، آن هم از طریق سیاست نخ نمای ایران هراسی آمریکایی‌ها.

(رامین نصیری)

گزارش روز

زمین‌خواری صهیونیست‌ها

هم‌زمان با تداوم جنگ در نوار غزه، کرانه باختری صحنه تحولات شتابان و نگران‌کننده‌ای است که آینده سیاسی فلسطین را با چالشی وجودی مواجه کرده است. در هفته‌های اخیر، مجموعه‌ای از تصمیمات حقوقی و میدانی رژیم صهیونی، به‌ویژه با فشار جریان‌های راست افراطی، نشان‌دهنده عبور از مرحله اشغال سنتی به سمت الحاق عملی و تثبیت حاکمیت کامل بر این سرزمین است. این روند که هم‌زمان با تحولات سیاسی داخلی رژیم صهیونی شتاب گرفته، زنگ خطر جدی را برای جامعه جهانی و آینده راه حل موسوم به دو دولت به صدا درآورده است. روزنامه گاردین در تحلیلی هشداردهنده به این واقعیت تلخ اشاره کرده است که هم‌زمان با تمرکز جهان بر فاجعه انسانی غزه، روندی موازی و سیستماتیک در کرانه باختری در حال محو تدریجی مناطق فلسطینی است. بر اساس آمارهای ارائه‌شده، از اکتبر ۲۰۲۳ تاکنون، بیش از هزار فلسطینی در این منطقه جان باخته و هزاران نفر دیگر نیز آواره شده‌اند. تخریب گسترده منازل، توسعه بی‌رویه شهرک‌ها و خشونت فزاینده شهرکنشینان، فضایی از ارعاب و ناامنی ایجاد کرده که هدف نهایی آن تغییر بافت جمعیتی و ایجاد واقعیت‌های غیرقابل بازگشت بر روی زمین است.

علاوه بر همه این‌ها تصمیمات اخیر کابینه امنیتی رژیم صهیونی شرایط را بدتر هم کرده. این مصوبات عملاً ساختار توافق اسلو ۲ (۱۹۹۵) را که کرانه باختری را به سه منطقه (الف، ب و ج) تقسیم کرده بود، بی‌اعتبار می‌سازد. با لغو محدودیت‌های پیشین، زمینه برای مداخله مستقیم نهادهای اشغالگر در مناطق تحت مدیریت مدنی و امنیتی فلسطینیان (مناطق الف و ب) فراهم شده است. وزرای تدرویی همچون «سموتریچ» و «بن‌گور» این اقدامات را گامی نهایی برای تحکیم سیطره کامل بر سراسر کرانه باختری توصیف می‌کنند.

یکی از مهم‌ترین و خطرناک‌ترین جنبه‌های این تحولات، تغییر قواعد مالکیت زمین است. با رفع محرماتگی از اسناد مالکیت و لغو مقررات دوران حاکمیت اردن که فروش زمین به یهودیان را ممنوع کرده بود، مسیر برای خرید و تصاحب اراضی فلسطینیان توسط شهرکنشینان هموار شده است. ایجاد واحد ثبت اراضی جدید زیر نظر اداره مدنی رژیم صهیونی، مالکیت‌های سنتی و ثبت‌نشده فلسطینی را به ویژه در منطقه ج (که ۶۰ درصد مساحت کرانه باختری را شامل می‌شود) در معرض خطر بی‌اعتباری و مصادره قرار می‌دهد. واکنش‌های بین‌المللی به این وضعیت، عمدتاً در سطح هشدار باقی مانده است. کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل با اشاره به گسترش مصادره اراضی، این اقدامات را نقض آشکار حق تعیین سرنوشت ملت فلسطین و بخشی از زنجیره‌ای برای الحاق تدریجی و ناممکن ساختن تشکیل دولت مستقل دانست. با این حال، در عمل، جامعه جهانی نتوانسته است اراده‌ای مؤثر برای توقف این روند نشان دهد.

ادامه این روند شاید کرانه باختری را در آستانه مرحله‌ای جدید و سرنوشت‌ساز قرار دهد چرا که فروپاشی ساختار اداری فلسطینی، تضعیف پیوند جغرافیایی میان قدس و دیگر مناطق، و تغییر سیستماتیک ترکیب جمعیتی، چشم‌انداز هرگونه راه حل سیاسی مبتنی بر مرزهای ۱۹۶۷ را با بن‌بست مواجه می‌کند. پرسش اساسی آنجاست که آیا جامعه جهانی شاهد عادی‌سازی این روند اشغالگرانه خواهد بود یا آنکه سرانجام اراده‌ای برای جلوگیری از محو کامل فلسطین از نقشه جغرافیای سیاسی شکل خواهد گرفت.

(عبدالحسین آزاد)

خبر ویژه

طوفان دریایی سپاه آغاز شد

رزمایش ترکیبی و هدفمند «کنترل هوشمند تنگه هرمز» با محوریت نیروی دریایی سپاه در منطقه راهبردی تنگه هرمز آغاز شد. این مانور با هدف بررسی آمادگی یگان‌های عملیاتی، مرور برنامه‌های تأمین و سناریوهای اقدام نظامی متقابل در برابر تهدیدات امنیتی و نظامی احتمالی، طراحی شده است. رزمایش تحت اشراف و پایش میدانی فرمانده کل سپاه، سرلشکر پاکپور برگزار می‌شود و واکنش سریع، قاطع و فراگیر نیروهای عملیاتی در مقابل هرگونه توطئه ضدامنیتی در عرصه دریایی محور تمرین‌های اطلاعاتی و عملیاتی قرار دارد. مسئولان رزمایش تأکید کرده‌اند که این رزمایش علاوه بر ارتقای آمادگی عملیاتی، بهره‌گیری هوشمند از مزایای ژئوپلیتیک جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان را نیز هدف قرار داده است و حضور گسترده یگان‌های مستقر و تمرکز بر هماهنگی بین واحدهای اطلاعاتی و رزمی، نشان‌دهنده اهمیت منطقه‌ای و راهبردی تنگه هرمز برای امنیت ملی ایران است.

هدف‌گذاری ۱۰ میلیون تن ترانزیت ریلی تا پایان برنامه هفتم توسعه

شه‌ریار نقی‌زاده، مدیرکل بازرگانی خارجی راه‌آهن، از برنامه‌ریزی برای افزایش ترانزیت ریلی کشور به ۱۰ میلیون تن تا پایان برنامه هفتم توسعه خبر داد و تأکید کرد: «ایران به‌دلیل موقعیت ژئوپلیتیکی خود در قلب کریدورهای بین‌المللی قرار دارد.» نقی‌زاده با اشاره به قرار گرفتن ایران در چهارراه ارتباطی شرق-غرب و شمال-جنوب اظهار داشت: «کریدور شرق به غرب از چین آغاز شده و پس از عبور از ایران به اروپا می‌رسد و کریدور شمال به جنوب نیز روسیه را به شبه‌قاره هند متصل می‌کند.» وی کریدور اسلام‌آباد-تهران-استانبول و مسیر قزاقستان-ترکمنستان-ایران را از دیگر محورهای راهبردی ترانزیتی برشمرد. به گفته وی، شبکه ریلی کشور با ۱۵ هزار کیلومتر خطوط و ۱۲ ایستگاه مرزی، بستر اتصال به کریدورهای بین‌المللی را فراهم کرده است. سال گذشته ۲۵ میلیون تن ترانزیت ریلی و ۱۷۵ میلیون تن ترانزیت جاده‌ای در کشور ثبت شد که به‌ترتیب رشد ۳۴ و بیش از ۲۰ درصدی را نشان می‌دهد. نقی‌زاده با اشاره به هدف ۴۰ میلیون تنی ترانزیت در برنامه هفتم توسعه تصریح کرد: «تکمیل پروژه‌هایی مانند چاپهار-زاهدان و رشت-آستارا نقش کلیدی در تحقق این هدف دارد و با اجرای مشوق‌های جدید و تشکیل ستاد ملی ترانزیت، دستیابی به اهداف تعیین‌شده تسهیل خواهد شد.»

وقتی تحریم به تحریم‌کننده ضربه زد!

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع) با بیان اینکه راهبرد فروپاشی اقتصادی ایران ناکام مانده است، اعلام کرد اروپایی‌ها در فاصله سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ بیش از ۲۰۰ میلیارد دلار از محل تحریم‌های اعمال‌شده علیه ایران متضرر شده‌اند. حجت‌الله عبدالملکی در نشست «واکاوی ناآرامی‌های اجتماعی در ایران» که ۲۷ بهمن‌ماه به همت نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه تهران برگزار شد، اظهار داشت: «یکی از دلایل عدم تحقق اهداف تحریم‌کنندگان این بود که خود کشورهای غربی، به‌ویژه اروپایی‌ها، از تحریم ایران زبان زدند؛ زیرا بخشی از زنجیره ارزش آن‌ها به اقتصاد ایران وابسته بود.» وی با اشاره به تغییر رویکرد دشمنان از جنگ اقتصادی صرف به «جنگ ترکیبی» افزود: «پس از ناکامی در فلج‌سازی اقتصاد ایران، تمرکز بر ابزارهای رسانه‌ای، شناختی، سیاسی و امنیتی افزایش یافت.» عبدالملکی حوادث دی‌ماه ۱۴۰۴ را نمونه‌ای از این راهبرد دانست و تصریح کرد: «دشمن تلاش کرد با بهره‌گیری از مطالبات اقتصادی مردم و عملیات روانی، اهداف خود را پیش ببرد.» وزیر پیشین تعاون، کار و رفاه اجتماعی با تأکید بر اینکه جمهوری اسلامی در یک تقابل تمدنی قرار دارد، گفت: «این نبرد ماهیتی بلندمدت دارد و مستلزم تقویت بنیه اقتصادی و شناخت دقیق ابعاد جنگ ترکیبی است.»

آلمان به دنبال بازدارندگی هسته‌ای

مقامات آلمانی با تأکید بر لزوم افزایش توان دفاعی، موضوع پیوستن به چتر هسته‌ای فرانسه را مطرح کرده‌اند. یوهان واده‌فول، وزیر خارجه آلمان، گفت فرانسه برای تحقق «حاکمیت اروپایی» باید هزینه‌های نظامی خود را افزایش دهد و اقدامات عملی انجام دهد. نگرانی‌ها از تداوم حمایت آمریکا از اروپا، انگیزه‌ای برای آلمان و دیگر کشورهای اروپایی ایجاد کرده تا توان دفاعی خود را ارتقا دهند. آلمان سال گذشته بیش از ۵۰۰ میلیارد یورو برای دفاع اختصاص داد و صدراعظم فریدریش مرتس مذاکراتی با مکرون درباره چتر هسته‌ای فرانسه انجام داده است. با این حال، معاون صدراعظم تأکید کرد آلمان به سیستم بازدارندگی ناتو متکی خواهد بود و برنامه‌ای برای سلاح هسته‌ای مستقل ندارد. این تلاش‌ها در حالی است که اختلافاتی میان آلمان و فرانسه درباره بدهی مشترک، پروژه جنگنده نسل جدید و توافق‌های تجاری وجود دارد. فرماندهان نظامی آلمان و بریتانیا نیز در مقاله‌ای مشترک خواستار آمادگی افکار عمومی برای بازتسلیح و مقابله با تهدید روسیه شدند.

جولان ماموران مخفی موساد در آمریکا

جان کریاکو، افسر سابق سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا (سیا) گفت که اف‌بی‌آی (پلیس فدرال آمریکا) ۱۸۷ نفر را به‌عنوان «ماموران اعلام نشده موساد» در خاک آمریکا شناسایی کرده است. او گفت که این افراد بدون اطلاع رسمی دولت آمریکا در نقاط مختلف کشور فعالیت می‌کرده‌اند. کریاکو در اظهارات خود گفت که هدف این افراد دستیابی به اطلاعات دفاعی آمریکا بوده است. این افسر سابق سیا تأکید کرد که در یکی از جلسات پرسیده است چرا چنین اقدامی لازم است، در حالی که آمریکا بخش عمده اطلاعات دفاعی خود را در اختیار رژیم صهیونی قرار می‌دهد و پاسخ این بوده است که «این افراد برای به‌دست آوردن بخش باقی‌مانده اطلاعات حضور دارند.» این اظهارات واکنش‌های گسترده‌ای در فضای رسانه‌ای آمریکا برانگیخته و نهادهای رسمی آمریکا و موساد واکنشی نشان ندادند.

▶ ماشاءالله شمس‌الواعظین، عضو شورای اطلاع‌رسانی دولت، با مثبت ارزیابی کردن اقدامات دولت درباره حوادث دی‌ماه، برگزاری آیین یادبود چهلم سراسری جان‌باختگان را گامی مؤثر در جهت آرامش‌بخشی به فضای ملت‌په جامعه دانست. وی با اشاره به اعلام رسمی اسامی جان‌باختگان، این اقدام را نشانه شفافیت دولت عنوان کرد و گفت انتشار عمومی فهرست اسامی و دعوت از افراد برای ارائه اطلاعات تکمیلی، به کاهش شایعات و ادعاهای متناقض رسانه‌ای کمک کرده است. شمس‌الواعظین همچنین دستور رئیس‌جمهور برای بررسی ریشه‌ای علل حوادث و ارائه راهکارهای پیشگیرانه را اقدامی مهم توصیف کرد و افزود: «دولت با برگزاری مراسم چهلم و اعلام همدردی رسمی، خود را در جایگاه «ولیای دم» و شریک عزای خانواده‌ها معرفی کرده است.»

▶ دبیرکل حزب‌الله لبنان در مراسم یادبود فرماندهان شهید مقاومت اعلام کرد: «ایران تحت رهبری امام خامنه‌ای می‌درخشد» او تأکید کرد مسیر مقاومت ادامه خواهد یافت. شیخ نعیم قاسم با گرمی داشت یاد سید عباس موسوی، شیخ راغب حرب و عماد مغنیه گفت: «ما نه خواهان جنگ هستیم و نه به دنبال آن، اما تسلیم نخواهیم شد و آماده دفاع از خود هستیم.» وی با اشاره به تحولات منطقه افزود: «قدرت دفاعی ما را دست‌کم نگیرید؛ اگر زمانش برسد می‌توانیم به دشمن درد و رنج وارد کنیم.» او همچنین بر حمایت از ارتش لبنان و حفظ وحدت ملی تأکید کرد.

▶ عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس با اشاره به مذاکرات پیش‌رو در ژنو تأکید کرد هدف ایران از پذیرش گفت‌وگو «تمام حجت با افکار عمومی» است. علاءالدین بروجرودی گفت: «سیاست چماق و هویج آمریکایی‌ها نخنما شده» او افزود با توجه به پیشنهاد مذاکره از سوی دونالد ترامپ و حتی اعزام دامادش، ایران مذاکره می‌کند تا «نگویند ایران سرباز زده است.» وی تصریح کرد: «توانمندی هسته‌ای را حفظ می‌کنیم و توان موشکی غیرقابل مذاکره است.» بروجرودی هشدار داد در صورت هرگونه اقدام نظامی، «جنگ به کل منطقه کشیده خواهد شد» و پایگاه‌های آمریکا در دسترس هستند.

▶ ریانووستی به نقل از یک منبع آگاه ایرانی نوشت که موضوع متناقض‌واشتگتن در مذاکرات با ایران، روند گفت‌وگوها در موضوع هسته‌ای را کند کرده است. طبق این گزارش، وی در این باره اظهار داشت: «پیش‌بینی نتیجه دور آینده دشوار است، زیرا طرف آمریکایی با تغییر دائم مواضع و تصمیمات خود، فضایی از عدم قطعیت و تردید ایجاد می‌کند. این تغییرات زیگزگی باعث کند شدن مذاکرات و کاهش سرعت پیشرفت می‌شود.» منبع آگاه افزود که انتظار می‌رود در مذاکرات آتی، مسائل هسته‌ای با دقت بیشتری بررسی شده و به موضوع لغو تحریم‌های ایران نیز پرداخته شود.